

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego, o sprawozdaniu Wydziału krajowego, z czynności nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego, weterynaryi i mleczarstwa, oraz o wniosku posła Krzysztofowicza.

Instytucja nauczycieli wędrownych powołana do życia w roku 1889. uchwałą Wysokiego Sejmu i odczuwaną potrzebą podniesienia gospodarstwa wiejskiego z braku odpowiednio uzdolnionych ludzi powoli swą czynność rozpocząć mogła.

W roku 1889. był jeden, w roku 1890. dwóch, a od roku 1892. czterech nauczycieli wędrownych do pouczeń użyty. Czynność to żmudna, a często niewdzięczna, bo spotyka się z zakorzenionymi przesadami, apatją i niechęcią — tu i owdzie znachodzą się gminy dające chętny posłuch podawanym radom i wskazówkom, a włościanie wdzięczni za udzielane rady i wskazówki i szlachetniejsze nasiona. Okolice koło Lwowa, okazują najwięcej zainteresowania w wykładach o uprawie jarzyn i chodowli drzew owocowych.

Komisja gospodarstwa krajowego mająca przed sobą sprawozdanie Wydziału krajowego, jakkolwiek nie znalazła zbyt dodatnich rezultatów z przebiegu czynności nauczycieli wędrownych, przychodzi do przekonania, że nie należy się zniechęcać i całkiem zaniechać pracy w tym kierunku, gdyż i przykłady w krajach o wyższym poziomie oświaty u ludu wskazują, że dłuższego czasu potrzeba, by niechęć przeminęła, przesady wykorzenieć i ludność o pożytku takich pouczeń przekonać.

Zdaniem Komisji gospodarstwa krajowego należałoby się na razie ograniczyć na obecnej liczbie czterech nauczycieli wędrownych.

Dalej, by osiągnąć z tych pouczeń dodatnie rezultaty, nauczyciele wędrowni. winni w tych samych im przydzielonych powiatach powtarzać pouczenia przez przeciąg co najmniej lat cztery.

Wyjednać u rady szkolnej krajowej, by budynek szkolny w południowych godzinach mógł być do pouczeń użyty, z obowiązkiem uczestniczenia chłopców z nauki dopełniającej. Celem zaś podniesienia sadownictwa u włościan, obowiązkowe zakładanie szkółek drzew owocowych przy szkole ludowej i założenie jednej dużej szkółki we Lwowie, skądby drzewka owocowe włościanom mogły być rozdawane, nareszcie wprowadzenie w życie kursów wakacyjnych specjalnych w dziale rolnictwa i sadownictwa dla nauczycieli ludowych, tak, by z biegiem czasu ci wędrowni nauczyciele zastąpić mogli. Komisja gospodarstwa krajowego, biorąc pod rozwagę wnioski posła Krzysztofowicza, przychodzi do przekonania, że: wyjednanie u c. k. Rządu subwencji dla urządzenia kursów specjalnych i wprowadzenie w życie kursów wakacyjnych dla nauczycieli ludowych, w dziale rolnictwa i sadownictwa, na którychby i konferencje z nauczycielami wędrownymi wspólnie odbywać się mogły, wielce korzystnie na podniesienie rolnictwa u ludu oddziaływać by mogły.

Co do mleczarstwa: to gałęź ta tak ważna gospodarstwa krajowego, nie jest należycie wyzyskiwana, obecne niskie ceny ziemiopłodów zmuszają rolników do umniejszenia produkcji ziarna, a przerzucenie się do hodowli bydła i produkcji nabiału, ra-

cyonalna hodowla bydła, szybko już w kraju postępuje, obchodzenie się zaś z nabiałem dużo pozostawia do życzenia.

Chcąc więc tę gałąź tak ważną produkeji krajowej podnieść i rolnictwu zagrożonemu przyjąć z pomocą Komisya gospodarstwa krajowego wyraża zdanie: że należy w szkołach niższych rolniczych starać się jak najwięcej o kształcenie uczni w dziale mleczarstwa. By obznajamiając producentów z racjonalnym sposobem obchodzenia się z nabiałem i wyrobem masła, tworzyć spółki mleczarskie wyszukując równocześnie stałe miejsca zbytu.

W tym celu ma być użyty wędrowny nauczyciel mleczarstwa, któryby wózkiem jeżdżąc ze swymi aparatami chętnych o racjonalnem postępowaniu o nabiałem pouczał.

Utworzenie posady inspektora mleczarstwa, któryby się specjalnie tworzeniem spółek mleczarskich, wyszukiwaniem miejsc zbytu i tworzeniem agencji zajmował.

Do celów zawiązywania spółek mają być subwencye z funduszu pożyczkowego rolniczego udzielane.

Na podstawie niniejszego przedstawienia komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy.

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego o czynnościach nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego, weterynaryi i mleczarstwa za r. 1895 przyjmuje się do wiadomości.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu by się odniósł do Rady Szkolnej krajowej, celem uzyskania pozwolenia, używania budynków szkół ludowych w godzinach popołudniowych, do pouczeń nauczycieli wędrownych, z obowiązkiem uczestniczenia chłopców nauki dopełniającej, oraz wprowadzenie w życie kursów wakacyjnych w dziale rolnictwa i sadownictwa dla nauczycieli ludowych.

3) Poleca się Wydziałowi krajowemu aby wszedł w rokowania z c. k. Rządem co do ponoszenia kosztów urządzenia tych kursów specjalnych.

4) Wzywa się Wydział krajowy, aby się starał upatrzeć odpowiednią osobistość na posadę krajowego inspektora mleczarstwa i aby na najbliższej sesyi sejmowej przyszedł z odpowiednim wnioskiem w sprawie systemizowania podobnej posady.

Lwów 22. Stycznia 1896.

Zastępca przewodniczącego:

St. Stadnicki.

Sprawozdawca:

Zdzisław Obertyński.